

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

Raport științific de cercetare doctorală

Tutore îndrumător:

Prof. univ. dr. Lucian CHIȘU

Doctorand:

Petruș COSTEA

București, 2015

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Scriitorii interbelici și cronica muzicală

Tutore îndrumător:

Prof. univ. dr. Lucian CHIȘU

**Doctorand:
Petruș COSTEA**

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

București, 2015

CUPRINS

Argument.....	1
1. Cronica muzicală. Scurtă introducere teoretică.....	3
2. Cronica muzicală în secolul al XIX-lea.....	5
2.1. Cezar Bolliac.....	10
2.2. Nicolae Filimon.....	13
2.3. Ion Luca Caragiale.....	18
2.4. Barbu Ștefănescu Delavrancea.....	22
2.5. Duiliu Zamfirescu.....	26
2.6. Iuliu I. Roșca.....	29
3. Cronica muzicală în perioada interbelică.....	31
3.1. Tudor Arghezi.....	36
3.2. G. Călinescu.....	42
3.3. Camil Petrescu.....	47
4. Anton Holban și orgoliile melomanului.....	53
4.1. Instituțiile muzicale.....	57
4.2. Soliștii.....	60
4.3. Dirijorii.....	68
4.4. Compozitorii.....	70
4.5. Muzica de operă.....	75
4.6. Muzica vocal-simfonică.....	77
4.7. Discurile.....	78
4.8. Alte genuri muzicale.....	82
5. Mihail Sebastian, cronicar muzical sub pseudonim.....	84
5.1. Instituțiile muzicale.....	89
5.2. Soliștii.....	93
5.2.a. Interpreții străini.....	93
5.2.b. Interpreții români.....	125
5.3. Dirijorii.....	140
5.3.a. Dirijorii străini.....	140
5.3.b. Dirijorii români.....	148
5.4. Compozitorii.....	153
5.4.a. Compozitorii străini.....	153
5.4.b. Compozitorii români.....	162
5.5. Muzica de operă.....	170
5.6. Muzica vocal-simfonică.....	172
5.7. Transmisiunile radio.....	178
5.8. Discurile.....	183
5.9. Portrete.....	186
5.10. Alte genuri muzicale.....	189
5.11. Alte aspecte.....	191
Concluzii.....	195
Rezumat.....	199
Bibliografie.....	201

Rezumat

În prima jumătate a secolului trecut, numeroși scriitori români, melomani fără studii formale în domeniul muzicii, au activat în viața culturală a Bucureștiului în calitate de cronicari muzicali pentru câteva publicații importante.

Studiul de față și-a propus să inventarieze și să analizeze textele scriitorilor pentru a releva diversitatea cronicilor (cronici de concert, portrete aniversare sau comemorative, texte despre repertoriul stagiunii muzicale, cronici de carte etc.), dar și pentru a analiza coerența sub raport muzical a acestui demers critic. În afară de cronicile lui Camil Petrescu, G. Călinescu sau Tudor Arghezi, scriitori care nu au scris constant despre muzică, textele lor fiind mai degrabă ocazionale, cercetarea s-a axat pe activitatea a doi scriitori care au avut rubrică permanentă în periodicele vremii, Anton Holban și Mihail Sebastian.

Cronicar muzical la „Vremea” și apoi la „România literară”, Anton Holban, unul dintre cei mai pătimiși melomani și un pasionat colecționar de discuri, are o reală plăcere de a da verdicte în ce privește muzica anumitor compozitori. Dacă interesul deosebit îl poartă către muzica franceză de la sfârșitul secolului al XIX-lea și de la începutul secolului al XX-lea, desființează cu lejeritate muzica lui Ceaikovski sau a lui Mahler, iar aceste texte îl pot consterna pe cititorul de astăzi. Holban analizează mai puțin interpretarea artiștilor și preferă să prezinte publicului structura formală a opusurilor programate în concert, o cronică despre cvartetele beethoveniene devenind astfel o enumerare a structurii acestora. Câteva cronici consistente prezintă scăderile stagiunii bucureștene în comparație cu viața muzicală pariziană la care avusese acces la începutul anilor '30.

Cea mai consistentă contribuție a unui scriitor în domeniul cronicii muzicale a fost cea a lui Mihail Sebastian care, între 1935 și 1939, a semnat 150 de texte, scrise în franceză sub pseudonimul Flaminius la rubrica săptămânală „Chronique musicale”, pentru cotidianul „L'Indépendance roumaine”. Chiar dacă Sebastian nu-și recunoaște nicio pricepere în ce privește muzica, textele lui sunt un tablou fidel al vieții muzicale bucureștene, iar în articolele lui discută probleme diverse: analizează repertoriul instituțiilor muzicale, scrie cronică de concert (majoritatea textelor), cronică de disc, cronică de carte, face portrete ale muzicienilor.

Intuiția muzicală și sensibilitatea, chiar pentru scriitori care nu aveau studii de muzicologie, sunt esențiale pentru înțelegerea nuanțată a unui eveniment muzical, astfel textele lui Holban și ale lui Sebastian, măcar în ce privește interpretarea, nu sunt mai puțin coerente și mai puțin importante decât cronicile muzicologilor, de la Emanoil Ciomac la Virgil Gherghiu sau Mihail Jora.